

VAI TRÒ CỦA GIẢNG VIÊN TRONG VIỆC ĐỊNH HƯỚNG HỌC NGOẠI NGỮ TỰ CHỦ

Nguyễn Ngọc Sơn
Trường Đại học Kiểm Sát

Tóm tắt: Bài viết phân tích vai trò của giảng viên trong việc định hướng và phát triển năng lực học ngoại ngữ tự chủ cho sinh viên đại học. Qua việc khơi gợi động lực, thiết kế lộ trình học tập, hướng dẫn phương pháp tự học và hỗ trợ công nghệ, giảng viên giúp sinh viên nâng cao hiệu quả học tập và phát triển tư duy độc lập. Tác giả nhấn mạnh rằng việc học ngoại ngữ tự chủ chỉ đạt hiệu quả cao khi có sự đồng hành tích cực từ giảng viên.

Từ khóa: học ngoại ngữ tự chủ, giảng viên, sinh viên, dạy học ngoại ngữ.

THE ROLE OF LECTURERS IN ORIENTING AUTONOMOUS FOREIGN LANGUAGE LEARNING

Nguyen Ngoc Son
Procuratorate University

Abstract: This article analyzes the role of lecturers in guiding and developing university students' capacity for autonomous foreign language learning. By motivating learners, designing learning pathways, providing self-study strategies, and supporting the use of technology, lecturers help students improve their learning outcomes and foster independent thinking. The author emphasizes that autonomous foreign language learning is only truly effective when supported by the active engagement of lecturers.

Keywords: autonomous foreign language learning, lecturers, students, foreign language teaching.

Nhận bài: 18/04/2025

Phản biện: 15/05/2025

Duyệt đăng: 19/05/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong thời đại số hóa và toàn cầu hóa, việc học ngoại ngữ không còn chỉ diễn ra trong phạm vi lớp học với sự dẫn dắt hoàn toàn từ giảng viên, mà đang dần chuyển sang mô hình học tập linh hoạt, mở rộng và tự định hướng. Trong bối cảnh đó, học tập tự chủ – tức người học chủ động xác định mục tiêu, lựa chọn nội dung, cách thức và tiến độ học – đã trở thành một năng lực cốt lõi cần thiết, đặc biệt đối với sinh viên đại học. Đây không chỉ là xu hướng tất yếu của giáo dục hiện đại mà còn là điều kiện tiên quyết để người học có thể học tập suốt đời, thích ứng với sự thay đổi nhanh chóng của tri thức và nhu cầu xã hội.

Tuy nhiên, thực tế cho thấy không phải sinh viên nào cũng có đủ năng lực, nhận thức và kỹ năng để thực hành học ngoại ngữ một cách tự chủ hiệu quả. Nhiều sinh viên, đặc biệt là ở năm đầu đại học, vẫn quen với lối học thụ động, thiếu kỹ năng tổ chức thời gian, lựa chọn tài liệu phù hợp, hoặc gặp khó khăn trong việc đánh giá tiến độ học tập của bản thân. Trong bối cảnh đó, vai trò của giảng viên không bị giảm nhẹ đi, mà thậm chí trở nên cốt lõi hơn, với tư cách là người định hướng, tạo động lực, phát triển chiến lược học tập và hỗ trợ quá trình tự học của sinh viên.

Giảng viên không chỉ đơn thuần là người truyền đạt kiến thức, mà cần đóng vai trò là “huấn luyện viên học tập” (learning coach) – giúp người học xây dựng tư duy tự học, lựa chọn phương pháp

hiệu quả, biết đánh giá và điều chỉnh quá trình học. Đặc biệt, trong giảng dạy ngoại ngữ – một lĩnh vực đòi hỏi sự rèn luyện liên tục, đa kỹ năng và mang tính cá nhân hóa cao – thì việc phát triển năng lực tự chủ càng trở nên quan trọng.

Bài viết này tập trung phân tích vai trò của giảng viên trong việc phát triển năng lực học ngoại ngữ tự chủ cho sinh viên đại học, trên cả ba phương diện: nhận thức, phương pháp và môi trường học tập. Qua đó, bài viết đề xuất một số mô hình hỗ trợ cụ thể, đồng thời gợi mở những hướng đổi mới trong đào tạo giảng viên ngoại ngữ phù hợp với yêu cầu hiện đại.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Khái niệm học ngoại ngữ tự chủ

Học ngoại ngữ tự chủ (autonomous language learning) được hiểu là quá trình trong đó người học chủ động kiểm soát các yếu tố liên quan đến việc học tập của mình, bao gồm việc xác định mục tiêu, lựa chọn nội dung, phương pháp, thời gian, và đánh giá kết quả học tập. Theo Holec (1981) – người đặt nền móng cho khái niệm này – học tập tự chủ là “năng lực tự chịu trách nhiệm về quá trình học của chính mình”.

Trong lĩnh vực học ngoại ngữ, sự tự chủ đặc biệt quan trọng vì quá trình tiếp thu ngôn ngữ không chỉ diễn ra trong giờ học mà còn phụ thuộc rất lớn vào thời gian tự luyện tập, tra cứu và giao tiếp ngoài lớp học. Người học ngoại ngữ tự chủ

thường có khả năng: Tự đặt mục tiêu và kế hoạch học phù hợp với năng lực; Tự lựa chọn tài liệu học tập phù hợp với nhu cầu cá nhân; Tự đánh giá kết quả học và điều chỉnh chiến lược học.

2.2. Vai trò của giảng viên trong định hướng học ngoại ngữ tự chủ

Trong bối cảnh giáo dục hiện đại, khi việc học ngoại ngữ ngày càng đề cao yếu tố cá nhân hóa và tính chủ động của người học, vai trò của giảng viên không còn bó hẹp trong việc truyền đạt kiến thức, mà mở rộng sang chức năng hướng dẫn, hỗ trợ và đồng hành cùng sinh viên trong suốt quá trình học tập. Việc hình thành và phát triển năng lực học tập tự chủ ở sinh viên – đặc biệt trong lĩnh vực học ngoại ngữ – đòi hỏi giảng viên không chỉ am hiểu chuyên môn mà còn cần có năng lực sư phạm linh hoạt, nhạy bén trong tổ chức và định hướng hoạt động học.

Trước hết, giảng viên đóng vai trò là người truyền cảm hứng và khơi gợi động lực học tập. Động cơ học tập là yếu tố then chốt giúp người học duy trì sự chủ động và bền bỉ với quá trình rèn luyện kỹ năng ngôn ngữ. Thông qua việc tạo dựng một môi trường lớp học tích cực, thân thiện, khuyến khích thử nghiệm và không trừng phạt lỗi sai, giảng viên có thể giúp sinh viên cảm thấy tự tin hơn khi sử dụng ngoại ngữ. Ngoài ra, bằng cách chia sẻ những câu chuyện thực tế, cơ hội nghề nghiệp và trải nghiệm học tập quốc tế, giảng viên có thể mở rộng tầm nhìn của sinh viên, khiến họ nhận thức rõ ràng hơn về giá trị của việc học ngoại ngữ và từ đó thúc đẩy động lực nội tại.

Bên cạnh đó, giảng viên còn là người thiết kế lộ trình học tập và hướng dẫn chiến lược học phù hợp với từng cá nhân. Không phải sinh viên nào cũng biết cách tự đặt mục tiêu, xây dựng kế hoạch và lựa chọn phương pháp học hiệu quả. Do đó, giảng viên cần định hướng cho người học trong việc xác định mục tiêu học tập ngắn hạn và dài hạn, lựa chọn nội dung học phù hợp với năng lực và định hướng nghề nghiệp cá nhân. Đồng thời, giảng viên cũng cần hướng dẫn sinh viên áp dụng các chiến lược học tập hiệu quả như luyện nghe theo chủ đề, ghi chú từ vựng trong ngữ cảnh, phản biện thông tin, hoặc sử dụng công nghệ số hỗ trợ học tập. Sự hỗ trợ này không chỉ giúp sinh viên hình thành thói quen học tập khoa học, mà còn khuyến khích họ phát triển tư duy phản biện và năng lực tự đánh giá.

Một vai trò không thể thiếu của giảng viên là người hướng dẫn phương pháp tự học và sử dụng

công nghệ. Trong thời đại chuyển đổi số, sinh viên có thể tiếp cận kho tàng tài nguyên học ngoại ngữ khổng lồ trên internet. Tuy nhiên, chính vì sự phong phú này mà nhiều sinh viên lại gặp khó khăn trong việc chọn lọc, tổ chức và sử dụng hiệu quả các nguồn tài liệu. Giảng viên cần hướng dẫn sinh viên cách khai thác các công cụ như từ điển học thuật, phần mềm luyện phát âm, nền tảng học tiếng Anh trực tuyến và các ứng dụng trí tuệ nhân tạo như ChatGPT, Grammarly, Duolingo... Việc trang bị kỹ năng công nghệ cho người học không chỉ giúp họ học tập hiệu quả hơn mà còn góp phần hình thành tư duy tự học suốt đời.

Ngoài ra, giảng viên giữ vai trò tạo dựng môi trường học tập mở và khuyến khích trải nghiệm thực tiễn, vốn là yếu tố quan trọng để phát triển năng lực học tập tự chủ. Việc thiết kế các hoạt động học tập có tính tương tác cao như thảo luận nhóm, phản biện, trình bày cá nhân, làm video, viết nhật ký học tập bằng tiếng Anh sẽ giúp sinh viên rèn luyện cả kỹ năng ngôn ngữ lẫn kỹ năng tư duy độc lập. Môi trường học tập cởi mở, trong đó người học được lựa chọn chủ đề, phương pháp và tốc độ học phù hợp với bản thân, là tiền đề quan trọng để nâng cao tinh thần tự chủ trong học ngoại ngữ.

Cuối cùng, giảng viên còn là người theo dõi, phản hồi và hỗ trợ tiến trình học tập một cách liên tục. Quá trình học tập tự chủ không phải lúc nào cũng diễn ra suôn sẻ, đặc biệt với những sinh viên còn thiếu kinh nghiệm tự học. Giảng viên cần đóng vai trò như một “huấn luyện viên học tập” – theo sát sự tiến bộ, kịp thời phát hiện khó khăn và hỗ trợ sinh viên điều chỉnh chiến lược học phù hợp. Việc áp dụng các hình thức đánh giá linh hoạt như nhật ký học tập, bản đồ tư duy, e-portfolio, hoặc đánh giá đồng đẳng cũng giúp sinh viên nhận thức rõ hơn về sự tiến bộ của bản thân, từ đó tăng cường động lực học tập và khả năng tự điều chỉnh.

Tóm lại, giảng viên giữ vai trò không thể thay thế trong việc định hướng và phát triển năng lực học ngoại ngữ tự chủ cho sinh viên. Sự kết hợp giữa kiến thức chuyên môn, kỹ năng sư phạm hiện đại và sự thấu hiểu tâm lý người học sẽ giúp giảng viên phát huy tối đa vai trò hỗ trợ của mình, đồng thời tạo điều kiện để sinh viên trở thành những người học độc lập, tự tin và sẵn sàng thích ứng với yêu cầu học tập trong thời đại mới.

III. KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ

Trong bối cảnh giáo dục hiện đại, khi năng lực

học tập suốt đời và khả năng thích ứng với sự thay đổi trở thành yêu cầu tất yếu đối với sinh viên, việc phát triển năng lực học ngoại ngữ tự chủ không chỉ là mục tiêu riêng của người học mà còn là trách nhiệm quan trọng của đội ngũ giảng viên. Tự học ngoại ngữ không đơn thuần là quá trình cá nhân tự tìm kiếm tri thức, mà là một hành trình dài cần có định hướng, hỗ trợ và khích lệ kịp thời. Chính vì thế, giảng viên đóng vai trò trung tâm trong việc tạo nền móng vững chắc để sinh viên có thể phát triển được tư duy độc lập, khả năng hoạch định kế hoạch học tập và năng lực tự điều chỉnh phương pháp học phù hợp với bản thân.

Qua phân tích, có thể thấy giảng viên cần đảm nhiệm nhiều vai trò quan trọng và mang tính chiến lược: từ người truyền cảm hứng, hướng dẫn kỹ năng tự học, tổ chức môi trường học tập mở, đến người hỗ trợ, phản hồi và đồng hành cùng sinh viên trong suốt tiến trình học ngoại ngữ. Giảng viên chính là người kiến tạo một không gian học tập tích cực, nơi sinh viên được tôn trọng, được làm chủ quá trình học và được khuyến khích phát

triển toàn diện năng lực ngôn ngữ cũng như kỹ năng học tập. Tuy nhiên, để thực hiện tốt các vai trò đó, bản thân giảng viên cũng cần không ngừng nâng cao năng lực chuyên môn, kỹ năng sư phạm và khả năng sử dụng công nghệ giáo dục. Bên cạnh đó, nhà trường và các cơ quan quản lý giáo dục cần tạo điều kiện về chính sách, hạ tầng và chương trình bồi dưỡng nhằm hỗ trợ đội ngũ giảng viên thực hiện vai trò này một cách hiệu quả.

Về phía sinh viên, việc phát triển năng lực học ngoại ngữ tự chủ cũng đòi hỏi thái độ nghiêm túc, sự cam kết và tinh thần cầu tiến trong học tập. Chỉ khi người học thực sự nhận thức được trách nhiệm đối với việc học của chính mình, quá trình học tập mới có thể trở nên hiệu quả, bền vững và mang tính cá nhân hóa cao. Từ đó, sinh viên không chỉ học ngoại ngữ để vượt qua kỳ thi hay đáp ứng yêu cầu đầu ra, mà còn biến ngoại ngữ thành công cụ hữu hiệu để khám phá tri thức, kết nối toàn cầu và phát triển bản thân trong suốt cuộc đời nghề nghiệp.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- 1.Holec, H. (1981). *Autonomy and Foreign Language Learning*. Oxford: Pergamon.
- 2.Little, D. (1991). *Learner Autonomy: Definitions, Issues and Problems*. Dublin: Authentik.
- 3.Harmer, J. (2007). *The Practice of English Language Teaching (4th ed.)*. Pearson Education Limited.
- 4.Benson, P. (2011). *Teaching and Researching Autonomy in Language Learning (2nd ed.)*. Routledge.
- 5.Nguyễn Thị Hồng Tâm (2021). “Nâng cao năng lực học tập tự chủ cho sinh viên qua giảng dạy tiếng Anh theo hướng cá nhân hóa”. *Tạp chí Khoa học Giáo dục*, số 25, tr. 55–62.